

EAÕK Pärnu ja Saare piiskopkonna LEHT

N° 11 (17)

November 2013

Kirikukalender (valikuliselt). Novembrikuus peab Õigeusu Kirik järgmisi pühasid:

01.11. Aasia pühade imetegijate ja kasupüüdmatate tervendajate Kosma ja Damiani (III) mälestus.

*Pühad vennad Kosma ja Damian olid pärit Väike-Aasiast. Nende ema Theodotia kasvatas neist õiglased ja vooreslikud inimesed. Omandanud hea hariduse ning suurepärased teadmised arstiteaduses, said nad Jumalalt ande palvete jõul ravida hingelisi ja kehalisi tõbesid. Haigetelt, keda nad tervendasid, ei võtnud pühad kunagi mingit tasu ning sellepärast hakatigi neid nimetama kasupüüdmatuteks.

04.11. Vaga isa Joanniki Suure (846) mälestus.

08.11. Peaingel Miikaeli ja kõigi ilmihuta Taevavägede koondmälestus.

Piila kiriku templipüha (Saaremaa).

*4. sajandi alguses hakati Kirikus pidama Inglise vägede – vaimse maailma ilmihuta olendite, kes on Jumala tahte kuulutajad ja täitjad, ning nende ülemväejuhataja Peaingel Miikaeli auks püha. Kiriku õpetuse järgi Inglise väed jagunevad hierarhiateks ja seisusteks. Nad kannavad järgmisi nimesid: Seeravid, Keerubid, Aujärjed, Valitsused, Väed, Meelevallad, Algused, Peainglid ja Inglise. Lisaks sellele tunneb Kirik ka järgmisi Peainglite nimesid: Gabriel, Rafael, Uriel, Salafiel, Jegudiel, Barakiel ja Jeremiel. Igal kristlasel on olemas kaitseingel.

09.11. Jumalaema ikooni „Kiirestikuulja“ (X) austamine.

13.11. Konstantinoopoli ülempiiskopi Johannes Kuldsuu (407) mälestus.

*Püha Johannes sündis Antiookias 347. aastal sõjaüleva perekonnas. Peagi isa suri. Tema ema Anfussa kasvatas poega kristlikus vaimus. Pärast tema surma müüs Johannes maha varanduse ning võttis vastu mungaseisuse. 381. aastal pühitseti ta diakoniks, 386. aastal preestriks. Haruldase ande eest Jumalaseisuse kuulutamisel hakati teda nimetama „Kuldsuu“. 397. aastal seati ta Konstantinoopoli peapiiskoplikule troonile. Püha Johannes tegi palju tööd Jumalateenistuste korrastamisel ning koostas liturgia teksti, mille järgi ka tänapäeval teenib Õigeusu Kirik. Pealinna kõrgseltskonna, eriti aga imperaatori õukonna moraallitus sundis püha Johannest lihtrahva ees avalikult paljastama valitsejate patust elu. Selle eest saadeti ta pagendusse, kus Komana linnas aastal 407 ta suri.

14.11. Apostel Filippuse mälestus (I).

15.11. Kristuse Sündimise paastu algus.

16.11. Apostel ja evangelist Matteuse (60) mälestus.

21.11. Jumalasuunitaja templisseviimise püha.

*Kõigepühama Jumalasuunitaja vanemad õiglased Joakim ja Anna andsid töötuse: kui nendele sünnib laps (kuigi nad olid juba eakad inimesed), siis pühendavad nad tema Jumalale. Neil sündis Maria ning tema kolmeaastaseks saades täitsid vanemad oma töötuse. Saadetuna sugulastest ning neitsidest, kes käisid nende eel põlevate küünaldega, tõid nad Maria Jeruusalemma templisse. Väike Tütarlaps, kinnitatud Jumala väest, astus iseseisvalt üles viieteistkümnest kõrgest trepiastmest. Templiuksel võttis Neitsi Maria vastu esipreester Sakarias; kõrgelt juhutatuna viis ta Tütarlapse kõige pühamasse paika templis – altaris, kuhu võis siseneda üksnes tema ja sedagi üks kord aastas. Kõik kohalviibijad imestasid, nähes sellist ebataavalist sündmust, mis kujutas ette Jumalaema tulevast kõrget teenimist.

23.11. Püha Amfilooki, Ikoonioni piiskopi (394) mälestus.

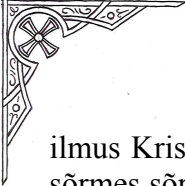
Õilisuusulise vürsti Neeva Aleksandri uinumise (1263) 750. mälestuspäev. *Piiskop Aleksandri nimepäev.*

24.11. Suurmärter Merkuuri (III) mälestuspäev.

Suurmärter Ekaterina (305-313) mälestuspäev.

*Aleksandria linna valitsejal oli erilisel ilus ja tark tütar Ekaterina. Paljud mehed palusid tema kätt, kuid ta keeldus, pidades neid väärituteks. Ekaterina ema, kristlane, viis ta vanakese juurde. See ütles neitsile, et tunneb sellist Peigmeest, Kes ületab kõiki ning ka Ekaterinat ennast ilu, tarkuse, rikkuse ja tuntuse poolest. Järgmisel ööl nägi neitsi unes seda Taevast Peigmeest, Kes ei vaadanudki neiu poole. Kui Ekaterinat ristiti,

ilmus Kristus talle jälle, vaadates armulikult tema peale ning kihlas Endale. Ärgates unest, leidis Ekaterina sõrmes sõrmuse. Varsti tunnistas ta Maksimini – paganliku imperaatori ees oma usku, mille eest hakati teda metsikult piinama, kuid piinariistad purunesid nähtamatu jõu väel ning tapsid mitmeid tagakiusajaid. Siis käskis imperaator pühal pea maha raiuda. Peale surmamist viisid Inglid tema ihu Siinai mäele, sinna, kus kunagi Jumal andis prohvet Moosesele käsulauad. Alates 6. sajandist hoitakse püha Ekaterina säilmeid Siinai kloostris.

26.11. Irkutski piiskopi Innokenti (1731) mälestus. *Pärsama kiriku templipüha (Saaremaa). Ülempreester Innokenti Hieti nimepäev.*

27.11. Jumalaema ikooni „Imetäht“ (1170) austamine

30.11. Apostel Andreas Esmakutsutu (62) mälestus. *Reomäe kiriku templipüha (Saaremaa). Ülempreester Andreas Põllu nimepäev.*

* * *

Vaimulik isa

Kitsas on kristlik pääsemise tee ning et sellelt mitte kõrvale kalduda, on vaja vaimulikku juhatajat. Eksib see, kes arvab, et tuleb ise toime kõigega, mis temaga okkalisel eluteel juhtub. Seepärast igaüks heitku kõrvale oma upsakus, mis on sündinud maise mõistuse uhkusest, ning hoolitsegu endale õpetaja, kellel on pühade isade vaimne tarkus ning küllaldane kogemus, mis põhineb Jumala tahtele allumisel.

Niisiis igaüks, kes tõeliselt soovib vaimset kasvamist ja pääsemist, peab otsima endale juhataja: „Palu südamest Jumalat, et ta näitaks sulle inimest, kes suudaks sind hästi karjatada ja kui ta ei ole päris täiuslik, on ometigi parem nimetada end õpilase õpilaseks, kui elada isepäiselt ning korjata oma tahte kasutuid vilju“ (vaga Siimeon Uus Teoloog (+1021)).

Vaimulik isa on vaimulik arst. Nagu me ihuarstile ei häbene avada oma haigusi, nõnda on kohane ilma valehäbita pöörduda vaimuliku arsti poole oma vaimulike tõbedega. Täielik avameelsus vaimuliku isa ees on vältimatu tingimus hinge tervenemisel. Nii kuidas me palume Jumalat, et Ta annaks meile õige juhataja, nõnda tuleb palvetada ka, et Ta aitaks meil näha oma patte, kuna see võime kristlastel tihti puudub.

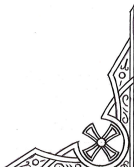

Patukahetsus on alati vajalik, kuid see toob kasu tingimusel, kui sellele eelneb oma käitumise analüüs, tähelepanelik endasse süvenemine, kohtumõistmine enda üle. On tähtis hoida südames vaimuliku iga sõna ning täita kõik tema juhatused. Kes hulljulgelt püüab vaimulikku veenda või õpetada, selle asemel, et tunnistada oma patud, see on saatana sisendusjõu mõju all. Kui surmatoovat mürki peab kartma oma vaimuliku isa laitmist. Lubamatu on avaldada kellelegi midagi sellest, millest räägiti patukahetsusel.

Siiras ning sagedane pihtimine hoiab ära eksimuste kordumise, nõrgendab halbu kalduvusi ja kirgi, puhastab südametunnistuse, taastab rahu hinges, hoiab inimese ühenduses püha Kiriku – Kristuse Ihuga. Läbi preestri Issanda poolt antud meelevalla Jumal andestab ja kustutab kahetsatud ning üles tunnistatud patud. Konstantinoopoli vaga Theodora (+940) eluloost loeme, et kurjad vaimud, kes kirjutasid üles tema patud, ei leidnud oma kirjades nende hulgast patte, mille ta oli preestri ees üles tunnistanud. Inglid seletasid talle, et ei Eluraamatus ega kurjade vaimude mõttelistes kirjades, mitte kuskil ei ole arvel neid patte, mida inimene siiralt kahetses ning millest sai andeksandmist patukahetsuse Salasuse korra järgi.

Vaimulik isa on teejuht ning suhtumine temasse saab olla üksnes vaimulik. Karjase vaimne ühendus oma vaimulike lastega aitab vastu pidada kurbustes ja kannatustes, temast saab kõige lähedasem inimene ja seda sellepärast, et „hea karjane jätab oma elu lammaste eest“ (Johannese evangeelium ptk 10, salm 11), ta võtab vaimulikud lapsed kanda oma südames. Kuid tihti pööravad inimesed tähelepanu karjase maisele, inimlikule olemusele, mis sõltub sageli ka tema enda isiklikust käitumisest; laste süda täitub inimliku tundega karjase vastu, aga Kristus nagu jääb kõrvale. Et vältida sellist kiusatust, peab alati meeles pidama inimliku kirglikkuse mõju ohtu. Kõige tähtsam on mäletada, et vaimulik isa on nagu majakas, kes näitab teed. Minema peab aga ise.

(Optina kloostri väljaande „Õigeusu palveraamat“ 1999 põhjal)

+Aleksander, Pärnu ja Saare piiskop

ÕIGEUSU KATEHHEES

(lühendatult)

Järgneb, algus lehes nr 2

252. See on **tähtis** seepärast, kuna selle toiminguga ajal leib ja vein oma olemuse poolest muutuvad saladuslikul moel ümber **Kristuse tõeliseks Ihuks ja Kristuse tõeliseks Vereks.**

253. Väljendi kohta *olemust muutma* on Idamaade Õigeusu Patriarhaatide Usu koodeksis öeldud, et selle sõnaga – muutma – ei seletata viisi, kuidas leib ja vein muutuvad ümber Issanda Ihuks ja Vereks, sest seda pole võimalik mõista kellelgi peale Jumala, vaid näidatakse ainult seda, et tõesti, tegelikkuses ja olemuse poolest leib on Kristuse Ihu ja vein Kristuse Enda Veri.

254. Igaüks, kes soovib osa võtta Armulaua Salasusest, peab läbi katsuma (avama) Jumala ees oma südame ning puhastama selle patukahetsuse läbi, millele aitab kaasa paast ja palve: „Aga iga inimene katsugu ennast läbi ja nõnda söögu ta seda Leiba ja joogu sellest karikast; sest kes sööb ja joo, see sööb ja joo enesele nuhtlust, kui ta enesele ei anna aru sellest Ihust“ (1Kor 11:28-29).

255. See, kes võtab vastu Kristuse Ihu ja Verd, ühineb kõige otsesemal viisil Jeesuse Kristuse Endaga ning saab Temas osaliseks Igavesest Elust. „Kes sööb Minu liha ja joo Minu verd, jääb Minusse ja Mina temasse“ (Jh 6:56). „Kes sööb Minu liha ja joo Minu verd, sel on igavene elu“ (Jh 6:54).

256. Selle kohta, kui sageli tuleb Armulaual osaleda, peab märkima, et algkristlased tegid seda **igal** pühapäeval; kuid praegusel ajal elavad vähesed inimesed nii puhast elu, et igal ajal olla valmis astuma niivõrd suure Salasuse juurde. Ema häälega manitseb Kirik kõiki vaimuliku isa ees pattu kahetsema ning neid, kes püüdleval vaga elu poole, võtma vastu Kristuse Ihu ja Verd iga kuu või neli korda aastas, aga kõiki teisi, ilma eranditeta, **kindlasti** kord aastas (vt „Õigeusu usutunnistus“ 1. osa 90. küsimus).

257. Liturgia ajal, mil toimub sissekäik Evangeeliumiga, meenutatakse Issandat Jeesust Kristust, Kes tuli Evangeeliumi kuulutama. Seepärast tuleb ka Evangeeliumi lugemist võtta vastu nii, nagu me tegelikkuses näeksime ja kuuleksime Issandat Jeesust Kristust Ennast.

258. Liturgia ajal, mil toimub sissekäik altaris ettevalmistatud Pühade Andidega, tuleb meenutada Jeesuse Kristuse minemist vabatahtlikule kannatusele kui ohvritoomist, samas kui üle kaheteistkümnelt leegioni Ingleid oli valmis kaitsma Teda kui oma Kuningat.

259. Salasuse toimetamise ja vaimulike Armulaual osalemise ajal altaris meenutatakse Jeesuse Kristuse Püha Õhtusöömaaga koos apostlitega, Tema Kannatamist, surma ja matmist.

260. Pärast vaheriide ja Kuninglike uste avamist ning Pühade Andide ilmumisega (jagamiseks ilmikutele) meenutatakse Issanda Jeesuse Kristuse ilmumist maailmale pärast ülestõusmist.

261. Liturgia koht, mil viimast korda leiab aset Pühade Andide ilmumine rahvale ning nad varjuvad, (viiakse ära), tähendab Issanda Jeesuse Kristuse Taevaminemist.

262. Püha Armulaua Salasuse toimetamine ja vastuvõtmine **tõelises** Kirikus jätkub kahtlemata alati – kuni Jeesuse Kristuse teise tulemiseni. Selle kohta apostel Paulus ütleb: „Sest iga kord, kui te seda leiba sööte ja sellest karikast joote, te kuulutate Issanda surma, kuni Ta tuleb“ (1Kor 11:26).

Patukahetsusest

263. Patukahetsus on Salasus, milles kahetsev kristlane, kes tahab oma meelt parandada, paludes ning saades nähtaval moel preestritl andeksandmist, palub ning saab nähtamatul moel andeksandmist Issandalt Jeesuselt Kristuselt Eneselt.

264. See Salasus on alguse saanud pühalt Ristija Johanneselt: neile, kes tema juurde tulid, oli ta „kuulutanud meelega paranduse Ristimist pattude andekssaamiseks. ... ja (kõik) said temalt ristimise Jordani jões, tunnistades oma patud“ (Mk 1:4-5). Apostlitele ütles Jeesus Kristus: „Võtke vastu Püha Vaim! Kellele te iganes patud andeks annate, neile on need andeks antud; kellele te iganes patud kinnitate, neile on need kinnitatud!“ (Jh 20:22-23).

265. Patukahetsejalt oodatakse pattude pärast maha rõhutatud südant, kavatsust parandada oma elu, usku Kristusesse ja lootust Tema armulikkusele. Patukahetsuseks on olemas ettevalmistavad ja abistavad vahendid – **paast ja palve**.

266. Püha Kirik kasutab meelt parandava patuse inimese südametunnistuse puhastamiseks ja rahustamiseks erilist vahendit – **epitiimiat**. See sõna tähendab kreeka keeles *keeld, karistus*. Selle väljendi all mõeldakse patukahetsejale määratud erilisi vagasid harjutusi ja mõningaid keelde, nagu näiteks lisapaast, või raskete pattude puhul – Armulaua Salasusest lahutamine teatud ajaks. Epitiimia eesmärgiks on vabastada kristlane patuvallest ning patustest harjumustest.

Vaimulikuks pühitsemisest

267. **Vaimulikuks pühitsemine** on Salasus, milles Püha Vaim piiskopi käte pealepanemise kaudu seab koguduse poolt õigesti valitud ilmiku (mehe) toimetama Salasusi ning hoidma Kristuse karja. „Nõnda pidagu meid igauks Kristuse sulaseiks ja Jumala saladuste majapidajaiks“ (1Kor 4:1). „Sellepärast pange tähele iseendid ja kõike karja, kellele Püha Vaim on pannud teid ülevaatajaiks (piiskoppideks) karjastena hoidma Jumala Kogudust, mille Ta on omandanud Iseenese Vere läbi“ (Ap 20:28).

268. *Hoida Jumala kogudust (karja)* tähendab õpetada ja suunata inimesi usus, vagaduses ja heategudes.

269. Vaimulikul seisusel on kolm astet: **piiskop, preester, diakon**. Nende vahe seisneb selles, et diakon teenib Salasuste toimetamisel kaasa, kuid ei toimetata neid; preester toimetab Salasusi, kuid piiskopile alludes ning tema õnnistusel; piiskop toimetab Salasusi ning lisaks on üksnes temal ka meelevald käte pealepanemise kaudu jagada jumalikke armuande teistele Salasuste toimetamiseks. Piiskopi meelevallast kirjutab apostel Paulus Tiitusele: „Selle tarvis ma jätsin sind Kreetasse, et sa korraldaksid, mis jäi veel korraldamata, ja seaksid vanemaid (preestraid) igasse linna“ (Tt 1:5), ja Timoteosele: „Ära ole kärmas kellelegi käsi pea peale panema“ (Tim 5:22).

Laulatusest

270. **Laulatus** on Salasus, milles õnnistatakse peigmehe ja pruudi abielu nende vastastikuseks truuduseks antud töötuse alusel, mille nad avaldasid vabal tahtel preestri ja Kiriku ees. See lahutamatu vaimne ja ihulik liitumine seotakse Kristuse ja Kiriku lahutamatu vaimse liitumise eeskujul. Abielupaarile palutakse jumalikku üksmeelt ja õnnistust laste sünniks ning nende kristlikuks kasvatamiseks.

271. See, et laulatus on Salasus, nähtub apostel Pauluse järgmistest sõnadest: „Seepärast inimene jätab maha oma isa ja ema ning hoiab oma naise poole, ja need kaks on üks liha! See saladus on suur, aga mina räägin Kristusest ja Kogudusest“ (Ef 5:31-32).

272. Mitte kõik ei pea abielluma. Neitsipõlv on parem kui abielu, kui keegi suudab seda puhtuses säilitada. Just sellest kõneleb Issand Jeesus Kristus: „Kõik ei saa aru sellest sõnast, vaid ainult need, kellele see on antud. ... on kohitsetuid, kes ise on ennast kohitsenud Taevariigi pärast. Kes suudab aru saada, saagu aru!“ (Mt 19:11-12). Ning apostel räägib: „Ent ma ütlen vallalistele ja lesknaistele: neile on hea, kui nad jäävad nii nagu minagi. Aga kui nad ei suuda endid talitseda, siis nad abiellugu, sest parem on abielluda kui himudes põleda ... Vallaline mees hoolitseb selle eest, mis kuulub Issandale, kuidas ta saaks olla Issanda meele järele. Aga naisemees hoolitseb selle eest, mis kuulub maailmale, kuidas ta saaks olla naise meele järele. ... Kes siis oma neitsi naidab, teeb hästi, aga kes teda ei naida, teeb paremini“ (1Kor 7:8-9; 32-33;38).

(jätkub järgmises numbris)

Pantokratori fond

Piiskopkonna arendamiseks ja vaimulike toetamiseks on avatud pangakonto **SEB 10220202116229**. Konto omanik: **Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik**. Konto nimetus: **Pantokraator**. Selgitus: **Annetus**.

Piiskopkonna lehte on võimalik lugeda ka internetis aadressil: www.eoc.ee